

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 2

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 2. – 828 с.

ISBN 978-617-8263-40-9

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У другому томі збірника відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-40-9 (т. 2)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

ЗАГОРОДНИЙ ІГОР ВІКТОРОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри криміналістики, кандидат юридичних наук*

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРОВЕДЕННЯ ОГЛЯДУ МІСЦЯ ПОДІЇ В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ

Однією з найбільш інформативних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні виступає огляд місця події. Це обумовлено тим, що, по-перше, саме обстановка місця події безпосередньо сприймала та відображає злочину подію, а, по-друге, на місці події міститься значна кількість слідів злочинця, механізму злочину, осіб, які можуть володіти інформацією про злочин – слідів-відображень та предметів, знарядь тощо. Відповідно успішність розслідування значним чином залежить від повноти та правильності проведення огляду.

Як слушно зазначає Ю. О. Гресь, особливості тактики підготовки та проведення огляду багато в чому залежать від учасників даної слідчої (розшукової) дії, часу та місця її проведення, обстановки та предметів, що знаходяться на місці події [1, с. 387]. Тому беззаперечним є той факт, що здійснення огляду місця події в умовах збройного конфлікту набуває своїх особливостей та специфічних ознак.

На теперішній час слідчим доводиться проводити огляди місця події на деокупованих територіях з метою виявлення і фіксації воєнних злочинів РФ в Україні, оглядати місця обстрілу цивільних та військових об'єктів у різних місцевості. О. М. Дуфенюк характеризує умови проведення таких оглядів як «польові» [2, с. 371]. Дійсно, організація і здійснення огляду місця події в умовах підвищеної складності та небезпечності, загрози вибухів внаслідок детонації снарядів чи їх частин, загрози нових обстрілів обумовлюють необхідність завчасного опрацювання означених проблемних питань на ряду із вирішенням традиційних техніко-криміналістичних і тактичних завдань.

Серед основних проблемних питань організації та проведення огляду місця події слід назвати питання забезпечення належних учасників огляду. Тобто поряд з такими традиційними учасниками огляду, як експерт-криміналіст, судовий медик, необхідно залучати спеціалістів-вибухотехніків, співробітників Державної служби надзвичайних ситуацій, осіб, що забезпечуватимуть охорону місця події тощо. Крім того ефективно розслідування ряду злочинів, що в міжнародному законодавстві охоплюються поняттям «воєнних злочинів», передбачає залучення міжнародних спеціалістів та налагодження належної комунікації з ними. При цьому важливою є не стільки можливість мовної комунікації, скільки професійної. Тобто представники України у складі слідчо-оперативної групи повинні враховувати міжнародний досвід та принципи роботи іноземних колег, щоб безпосередньо на місці події не виникало непорозумінь, як в організаційному, так і в професійному плані.

Також розслідування злочинів, що вчиняються в умовах збройного конфлікту, передбачають забезпечення спеціального технічного оснащення для вилучення, знищення чи транспортування вибухових пристроїв, боеприпасів чи їх частин, транспорту для перевезення обладнання, членів слідчо-оперативної групи, трупів та їх частин, фото- та відеотехніки, засобів аерозйомки, вилучених на місці події предметів, що можуть виступати у подальшому як докази у провадженні чи містять на собі певні сліди злочинця чи механізму злочину.

Крім того потребують розробки тактичні рекомендації з проведення огляду місця події при розслідуванні злочинів, що вчинилися із застосуванням вибухових пристроїв, боеприпасів; огляду місця події, пов'язаного з екстругацією тіл, їх частин із окремих чи масових могил; огляду місць події, де було розташовано катівні, місця насильницького утримання осіб тощо; огляду місць, де базувалися російські військові, зберігали боеприпаси чи розташовувалися їхні пункти управління.

Специфіка розслідування злочинів в умовах збройного конфлікту передбачає також необхідність встановлення можливості існування цифрових носіїв інформації, які містять фото- або відеоматеріали, на яких задокументовано дії з підготовки, вчинення чи приховування злочину, або ж зафіксовано місце події безпосередньо в близький до вчинення злочину момент. Тобто виявлення відеозаписів із камер зовнішнього спостереження, чи відшукування відповідних фото- або відеофайлів в мережі Інтернет, або ж використання супутникових знімків місцевості, де розташоване місце події – все це є надзвичайно важливим не лише для процесу розслідування в цілому, але й потребує виявлення та дослідження ще на етапі підготовки до проведення огляду.

Наведені особливості проведення огляду місця події в умовах збройного конфлікту в Україні не є вичерпними, а лише окреслюють основні напрями, які потребують глибокого дослідження та напрацювання дієвих криміналістичних рекомендацій. Кількість воєнних злочинів РФ в Україні постійно зростає. Відповідно на наші правоохоронні органи очікує іще надзвичайно багато роботи з розслідування злочинів, за кожним із яких стоять життя та долі людей.

Список використаних джерел:

1. Гресь Ю. О. Огляд місця події: тактика, технологія та психологія. *Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку України в умовах європейської інтеграції* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 18 травня 2018 р.). Т. 2. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2018. С. 386–388.
2. Дуфенюк О. М. Розслідування воєнних злочинів: логістичні, криміналістичні та судово-медичні питання. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. Вип. 4. С. 369–374.

Ключові слова: слідчий огляд, місце події, воєнні злочини, збройний конфлікт.

Key words: investigative review, scene of the incident, war crimes, armed conflict.

Загородній Ігор Вікторович Проблемні питання проведення огляду місця події в умовах збройного конфлікту.	439
Колодіна Анна Сергіївна Щодо питання застосування сучасних криміналістичних знань та інновацій у діяльності з розслідування злочинів.	441
Чіпко Наталія Василівна, Макогін Ірина Володимирівна Особа потерпілого як елемент криміналістичної характеристики при розслідуванні вбивств з необережності	444
Чумак Сергій Прокопійович Форми і методи подолання протидії розслідуванню злочинам у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів	447
Єлховський Ігор Вікторович, Пишненко Ірина Юріївна Значення застосування психологічних знань у розслідуванні	450
Яцкевич Руслан Вячеславович Окремі результати практичного застосування законодавства щодо протидії діяльності суб'єктів злочинного впливу.	452
Андрух Віталій Васильович Загальні питання забезпечення права на оскарження у досудовому кримінальному провадженні	455
Абу Еласал Анна Олександрівна Основні напрями та методи виявлення легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом	457
Вейц Аркадій Михайлович Слідова картина при вчиненні кіберзлочинів за участю службової особи або такої, яка здійснює професійну діяльність, пов'язану з наданням публічних послуг.	461
Єленич Світлана Ігرافівна Одеська криміналістична школа як об'єкт бібліографічних досліджень.	464
Єлхін Олексій Володимирович Характеристика основних напрямів використання доходів, акумуляованих за результатами організованої злочинної діяльності	467
Кривда Людмила Русланівна Використання допомоги судово-медичного експерта (спеціаліста) в огляді трупа на місці події	470